

2. Instruksii z orhanizatsii prymusovoho vykonannia rishen (2012, April 4). [Instructions on the organization of enforcement of decisions]. № 512/5. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12#Text> [in Ukrainian].

3. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. (2005, September 8). [Civil Procedure Code of Ukraine]. №2875-IV. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> [in Ukrainian].

4. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy. (2005, July 6). [Administrative Judicial Code of Ukraine]. №2747-IV. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian].

5. Hospodarskyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. (1991, November 6). [Economic Procedural Code of Ukraine]. №1798-XII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 23.05.2023

УДК 342.7

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-14-295-299

Щербатюк Олексій Олегович,
аспірант кафедри публічного та міжнародного права
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана
e-mail: oleksii.shcherbatiuk@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0007-3378-7857>

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ (ТЕХНОЛОГІЙ) В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ

В даній статті висвітлено питання актуальним питанням запровадження цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні.

Автором акцентовано увагу, що запровадження цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні є дієвим та необхідним юридичним інструментом, який використовують в своїй діяльності суб'єкти публічної адміністрації. Відзначено, що його використання повинно мати чітку правову регламентацію та в повній мірі захищати конституційні права фізичних та юридичних осіб в процесі збирання, обробки, використання, поширення інформації.

Визначено, що напрямки запровадження цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні повинні реалізовуватися в двох площинах: 1. Законодавчій та 2. Практичній (наприклад, підвищення рівня користування публічними службовцями сучасними технологіями та технічними пристроями, програмами обробки інформації для оптимізації управлінських процесів, скорочення часу управлінських процесів; забезпечення навчання та підвищення кваліфікації публічних службовців для надання їм можливостей в повній мірі користуватися сучасними технологіями без наявності в них спеціальної технічної освіти та зі збереженням заробітної плати та інших соціальних гарантій; технічне забезпечення для впровадження та використання цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні).

Запровадження цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні являє собою складний технологічно побудований процес, який потребує наявності людського ресурсу з відповідними технічними знаннями, уміннями та навичками. Держава повинна всіляко сприяти як на законодавчому рівні, так і з практичної точки зору використанню цифрових інструментів (технологій) в усіх сферах публічного адміністрування. Разом з тим, на нашу думку, потрібно обмежити участь та втручання іноземних суб'єктів в процесі запровадження цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні.

Відзначено, що запровадження цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні – це діяльність суб'єктів публічної адміністрації по розробленню, впровадженню та практичній реалізації сучасних цифрових інструментів та вжиття заходів щодо навчання та підвищення кваліфікації публічних службовців, які їх використовують в своїй професійній діяльності.

Ключові слова: діджиталізація, цифровізація, технологічний процес, публічне адміністрування, публічна адміністрація.

Shcherbatiuk O. CURRENT ISSUES OF IMPLEMENTATION OF DIGITAL TOOLS (TECHNOLOGIES) IN PUBLIC ADMINISTRATION

This article highlights the topical issue of the introduction of digital tools (technologies) in public administration.

The author emphasized that the introduction of digital tools (technologies) in public administration is an effective and necessary legal tool used by public administration subjects in their activities. It was noted that its use should have clear legal regulations and fully protect the constitutional rights of individuals and legal entities in the process of collecting, processing, using, and disseminating information.

It was determined that the directions for the introduction of digital tools (technologies) in public administration should be implemented in two planes: 1. Legislative and 2. Practical (for example, increasing the level of use of modern technologies and technical devices by public servants, information processing programs to optimize management processes, reducing time

management processes; provision of training and professional development of public servants to enable them to fully use modern technologies without special technical education and with preservation of wages and other social guarantees; technical support for the introduction and use of digital tools (technologies) in public administration).

The introduction of digital tools (technologies) in public administration is a complex technologically constructed process that requires the availability of human resources with appropriate technical knowledge, skills and abilities. The state should promote the use of digital tools (technologies) in all spheres of public administration both at the legislative level and from a practical point of view. At the same time, in our opinion, it is necessary to limit the participation and interference of foreign entities in the processes of introducing digital tools (technologies) in public administration.

It was noted that the introduction of digital tools (technologies) in public administration is the activity of public administration subjects to develop, implement and implement modern digital tools and take measures to train and improve the qualifications of public servants who use them in their professional activities.

Key words: digitalization, digitalization, technological process, public administration, public administration.

Постановка проблеми. Технічний прогрес та розвиток сфер публічного життя змушують органи державної влади та органи місцевого самоврядування мобільно реагувати на ті всі трансформаційні процеси, які проходять в державі. Розвиток діджиталізаційних процесів та цифровізація інформації ставлять перед суб'єктами публічної адміністрації нові завдання. Кожна сфера публічного адміністрування здійснює цифровізацію та максимально діджиталізує свою діяльність. Особливо гостро питання запровадження цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні постало з початком COVID та в подальшому набуло стрімкого розвитку після 24 лютого 2022 року. Слід відзначити, повномасштабне запровадження цифрових інструментів в публічному адмініструванні безумовно має свої переваги, однак, на сьогоднішній день, підтримання та подальший розвиток даних процесів є ускладнений.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі питання запровадження цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні були предметом наукових праць: О. Кібенко, М. Прохоров, Давід Браун, І. Смілянський, Н. Ковальова, С. Погребна, А. Івасів, О. Кузьменко, В. Чорна та інші.

Метою статті є висвітлення питання запровадження цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблемами діджиталізації в сфері права займалися О. Кібенко, яка відзначала, що діджиталізація передбачає зміни в процедурах, врегульованих законодавством та пов'язаних з переходом від процесів у паперовій формі, під час яких присутність особи заявника перед компетентним органом є обов'язковою, до прямих он-лайн процедур, які не потребують безпосередньої участі посередника чи компетентного органу (end-to-end direct online procedure). М Прохоров відзначає, що діджиталізація в сфері права - це більш вибране слово для хайпу. Насправді називається це цифрова трансформація. Давід Браун, І. Смілянський, Н. Ковальова, С. Погребна, А. Івасів, відзначають, що діджиталізація процес, який є неминучим та отримує життя як у публічному, так і у приватному праві. Діджиталізація дає можливість вдосконалити і прискорити роботу, а також підвищити продуктивність.

Сучасні німецькі вчені Thomas Ochsta Ute Anna Riemann вбачають у діджиталізації впровадження цифрових технологій у повсякденне життя шляхом оцифрування всього того, що може бути діджиталізовано [1].

Діджиталізація є каталізатором змін та перетворень, що відбуваються у світі внаслідок використання ІКТ [2].

О.В. Кузьменко та В.Г. Чорна, досліджуючи питання діджиталізації в публічному управлінні, акцентували увагу, що діджиталізація в праві передбачає переформатування та внесення якісно нових змін в процедурах, врегульованих національним законодавством та пов'язаних з переходом від процесів у паперовій формі, під час яких присутність особи заявника перед компетентним органом є обов'язковою, до прямих он-лайн процедур, які не потребують безпосередньої участі посередника чи компетентного органу (end-to-end direct online procedure) [3, с.44]. Окрім цього, звертаючи увагу на позитивності діджиталізації в публічному адмініструванні автори наголошують на необхідності існування архівного сховища для інформації, що оброблюється, зберігається та накопичується в процесі електронного переформатування [3, с.47].

Цифровізація публічного врядування є процесом реалізації цифрових трансформацій у публічній сфері (у контексті докорінного перетворення діяльності органів публічної влади), що приведе до стрибкоподібного переходу до цифрового врядування шляхом застосування цифрових технологій (інструментів цифрового робочого місця, штучного цифрового інтелекту прийняття типових управлінських рішень, blockchain-, smart-, portal-, cloud-, network-сервісів тощо). Тобто у більш вузькому розумінні цифровізація публічного врядування є стрибкоподібним процесом цифрових трансформацій публічного врядування у цифрове врядування (цифрове управління) [4, с. 7–8]. Таким чином, можемо визначити діджиталізацію публічного управління як процес докорінної зміни механізмів публічного управління загалом та діяльності державних органів зокрема, що базується на впровадженні цифрових технологій у всі аспекти діяльності та призводить до прогресивного розвитку цифрових трансформацій у країні. Авторкою запропоновано розробити стратегію формування цифрової грамотності серед населення України та цифрових компетентностей у професійній сфері, особливо серед державних службовців, що буде базуватися не лише на онлайн-серіалах, але й навчальних дисциплінах у середній та вищій школах, курсах підвищення

кваліфікації та безперервного навчання [5, с.144].

Т.І.Биркович, В.І.Биркович, О.С. Кабанець відзначають, що для покращення механізмів публічного управління та адміністрування у сфері цифрових трансформацій необхідно розробляти на державному рівні загальнонаціональні програми, які були б спрямовані на підтримку та розвиток інфраструктури українського суспільства загалом. Для цього з боку держави необхідна підтримка стимулювання та розвитку цифрових технологій, зокрема, системи культивування цифрових навичок на рівні початкової, середньої та вищої освіти. Важливо для цього розглянути можливість отримання освіти для літніх людей, які зможуть отримати додаткові знання, що відповідали б їхнім потребам та інтересам, користування новими можливостями цифрових технологій [6].

Запровадження цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні приходить на заміну старим засобам електронної комунікації – телефону, факсу, телеграфу. Нові цифрові технології дозволяють створювати і поширювати величезні обсяги інформації майже необмеженому колу осіб – швидко, якісно, без будь-яких істотних витрат. При цьому робиться акцент на трьох базових елементах: он-лайн процедура (on-line) – процедура, яка може здійснюватись через веб-мережу і є доступною для кінцевих споживачів послуг; пряма он-лайн процедура (direct) – процедура, яка може бути проведена напряму самостійно кінцевим споживачем, тобто без втручання посередника чи компетентного органу; безперервна он-лайн процедура (end-to-end) – процедура, всі етапи чи дії якої відбуваються виключно он-лайн, жодний елемент не передбачає необхідності використання паперового носія чи фізичної присутності [7].

Основними цифровими інструментами (технологіями) в публічному адмініструванні є: – хмарні технології; – портали державних адміністративних послуг; – національна інформаційна система конференцій; – відкриті дані; – мобільні послуги та додатки; – ідентифікація особи в онлайн режимі; – IoT Blockchain Architecture для державних інформаційних мереж; – навчання державних службовців на теми кібербезпеки, в тому числі курси кіберграмотності; – цифрові робочі місця, де громадяни взаємодіють з державою через соціальні мережі.

Отже, запровадження цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні являє собою складний технологічно побудований процес, який потребує наявності людського ресурсу з відповідними технічними знаннями, вміннями та навичками. Держава повинна всіляко сприяти як на законодавчому рівні, так і з практичної точки зору використанню цифрових інструментів (технологій) в усіх сферах публічного адміністрування. Разом з тим, на нашу думку, потрібно обмежити участь та втручання іноземних суб'єктів в процеси запровадження цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні.

Напрямки запровадження цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні повинні реалізовуватися, на нашу думку, в двох площинах: 1. Законодавчій та 2. Практичній.

Основою законодавчої площини, на нашу думку, є прийняття на рівні законів норм, які б урегулювати питання запровадження та подальшого використання цифрових інструментів в публічному адмініструванні; захисті інформаційних прав фізичних та юридичних осіб. Особливо актуальним є внесення змін до законів України: «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації»; розроблення стратегії запровадження цифрових інструментів в публічному адмініструванні; розроблення програм впровадження заходів по поширенню та удосконаленню користування цифрових інструментів в публічному адмініструванні в системі центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Практична площина, вважаємо, повинна гуртуватися на наступному:

1) сфера адміністративних послуг. Слід відзначити, що безумовно, діджиталізація в дослідженому напрямку вже пройшла певний часовий період та має свої позитивні результати. Однак, з розвитком сучасних технологій та виникненням перешкод в отриманні адміністративних послуг, все ж таки, подальшого удосконалення потребує реалізація принципів доступності, швидкості, мобільності та універсальності;

2) підвищення рівня користування публічними службовцями сучасними технологіями та технічними пристроями, програмами обробки інформації для оптимізації управлінських процесів, скорочення часу управлінських процесів;

3) забезпечення навчання та підвищення кваліфікації публічних службовців для надання їм можливостей в повній мірі користуватися сучасними технологіями без наявності в них спеціальної технічної освіти та зі збереженням заробітної плати та інших соціальних гарантій;

4) забезпечення мережевого системного доступу до інформаційних баз державними службовцями та службовцями органів місцевого самоврядування для виконання поставлених завдань з використанням цифрових інструментів;

5) технічне забезпечення для впровадження та використання цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні.

Висновки. Отже, запровадження цифрових інструментів (технологій) в публічному адмініструванні – це діяльність суб'єктів публічної адміністрації по розробленню, впровадженню та практичній реалізації сучасних цифрових інструментів та вжиття заходів щодо навчання та підвищення кваліфікації публічних службовців, які їх використовують в своїй професійній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Thomas, Ochs, Ute Anna, Riemann. Encyclopedia of Information Science and Technology, Fourth Edition (2019).8104. URL:www.igi-global.com/chapter/it-strategy-follows-digitalization/183799.
2. Nilufer, Serenikli. Handbook of Research on Strategic Fit and Design in Bizness Ecosystems (2020).669. URL:www.igi-global.com/chapter/transformation-of-bizness-with-digital-processes/235568.
3. Кузьменко О.В., Чорна В.Г. Актуальні проблеми отримання послуг в режимі діджиталізації в сфері обігу лікарських засобів. *Київський часопис права*. 2021. № 2. С.42-47. DOI <https://doi.org/10.32782/klj/2021.2.7>
4. Куйбіда В.С., Карпенко О.В., Наместник В.В. Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія : Державне управління*. 2018. № 1. С. 5–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2018_1_3.
5. Разумей Г. Ю. Діджиталізація публічного управління як складник цифрової трансформації України / Г. Ю. Разумей, М. М. Разумей. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 2(25). С. 139 – 145. DOI <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2020-2.25>
6. Биркович Т.І., Биркович В.І., Кабанець О.С. Механізми публічного управління у сфері цифрових трансформацій. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 9. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1488>. DOI: 10.32702/2307-2156-2019.9.2.
7. Кібенко О. Діджиталізація як нова ера розвитку корпоративного права. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/145948-didzhitalizatsiya-yak-nova-era-rozvitku-korporativnogo-prava>

REFERENCES:

1. Thomas, Ochs, & Ute, Anna Riemann. (2019). Encyclopedia of Information Science and Technology, Fourth Edition.8104. Retrieved from: www.igi-global.com/chapter/it-strategy-follows-digitalization/183799 [in English].
2. Nilufer, Serenikli. (2020). Handbook of Research on Strategic Fit and Design in Bizness Ecosystems. 669. Retrieved from: www.igi-global.com/chapter/transformation-of-bizness-with-digital-processes/235568 [in English].
3. Kuzmenko, O.V., & Chorna, V.H. (2021). Aktualni problemy otrymannia posluh v rezhymi didzhitalizatsii v sferi obihu likarskykh zasobiv. [Actual problems of obtaining services in the digitalization mode in the field of circulation of medicinal products]. *Kyivskyi chasopys prava*. № 2. 42-47. Retrieved from: <https://doi.org/10.32782/klj/2021.2.7> [in Ukrainian].
4. Kuibida, V.S.,& Karpenko, O.V., & Namestnik, V.V. (2018). Tsyfrove vriaduvannia v Ukraini: bazovi definitsii poniatiiino-katehorialnoho aparatu. [Digital governance in Ukraine: basic definitions of the conceptual and categorical apparatus]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezidentovi Ukrainy. Serii : Derzhavne upravlinnia*. № 1. 5–10. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2018_1_3 [in Ukrainian].
5. Razumei, H. Yu.,& Razumei, M.M. (2020). Didzhitalizatsiia publicлноho upravlinnia yak skladnyk tsyfrovoy transformatsii Ukrainy. [Digitization of public administration as a component of digital transformation of Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*. № 2(25). 139 – 145. Retrieved from: <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2020-2.25> [in Ukrainian].
6. Byrkovych, T.I.,& Byrkovych, V.I., & Kabanets, O.S. (2019). Mekhanizmy publicлноho upravlinnia u sferi tsyfrovoykh transformatsii. [Mechanisms of public management in the field of digital transformations]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. № 9. Retrieved from: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1488>. DOI: 10.32702/2307-2156-2019.9.2. [in Ukrainian].
7. Kibenko, O. (2019). Didzhitalizatsiia yak nova era rozvytku korporativnoho prava. [Digitalization as a new era of corporate law development]. Retrieved from: <https://sud.ua/ru/news/blog/145948-didzhitalizatsiya-yak-nova-era-rozvitku-korporativnogo-prava> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 23.05.2023

9. ЗМІСТ**ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

Соболь Є.Ю., Габелко В.О. СУСПІЛЬНИЙ РОЗВИТОК: СПІВВІДНОШЕННЯ ФОРМАЦІЙНОГО ТА ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО ПІДХОДІВ	4
Зеленко І.П. ПЛЮРАЛІЗМ ПІДХОДІВ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ПРАВОВИХ АКЦІОМ	9

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

Мілова Т.М. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ПРИНЦИПУ РІВНОСТІ ЯК ГАРАНТІЇ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ	1
	4

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО

Бутрин-Бока Н.С., Зигрій О.В. НЕСУДОВІ ФОРМИ ВИРІШЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ СПОРІВ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН	1
Гнатів О.Б., Паламар С.Б. ІНСТИТУТ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	9
Кучеренко О.М. ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА МАЙНО, ПРИДБАНЕ У ФАКТИЧНИХ ШЛЮБНИХ ВІДНОСИНАХ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА	2
	4
Марценко Н.С. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ШКОДУ, СПРИЧИНЕНУ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ	2
Поляруш С.І. РАЦІОНАЛІЗАТОРСЬКА ПРОПОЗИЦІЯ: ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ І ЗАХИСТУ	9
Трошкіна К.Є. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ У СФЕРІ АВТОРСЬКОГО ПРАВА	3
	4
Чернік С.Д. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН, УСКЛАДНЕНИХ ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ	4
	0

	4
	5
	5
	0

Аверіна Є.А. СУСПІЛЬНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПРЕДМЕТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	5
	5

Вийванко О. ПРИНЦИПИ ОБМЕЖЕНЬ ПРАВ У СИСТЕМІ ПРИНЦИПІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	5
	9

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

Ментух Н.Ф., Шевчук О.Р. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	6
---	---